

## SKY 403 Sağlık Yönetiminde Etik

Yrd.Doç.Dr. Alev Elçi  
Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü  
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi  
Aksaray Üniversitesi

## Sağlık Kurumlarının ve Sağlık Personelinin Sorumlulukları

### Sağlık Kurumlarının ve Personelinin Sorumlulukları

- Sağlık konusunda yasal düzenlemeler
- Sağlık ve hekimlikte sorumluluk kavramı
- Hekimlerin sorumluluklarına yol açan başlıca yükümlülükleri
- Sorumluluğun nedenleri
- Sorumluluğun ve kusurun saptanması

### Sağlık Kurumlarının ve Personelinin Sorumlulukları

- Toplum yaşamında kişiler her zaman ve her koşulda birbirlerine karşı yükümlülükleri ve sorumlulukları vardır. İşbölümünde de her meslek sahibi işini sürdürürken, arada sözleşme olsun ya da olmasın, kişilere ve çevreye karşı bir takım yükümlülükler ve sorumlulukları olacaktır.
- Bunların içinde hekimlerin ve sağlık hizmeti verenlerin sorumluluk ve yükümlülükleri tüm meslekler içinde en fazladır:
  - Çalışma alanı **insan bedeni**
  - Hakları en üstünü ve en fazla korunması gerekeni **yaşam hakkı**
  - **Sağlık hakkı** yaşama hakkının ayrılmaz bir parçasıdır

### Sağlık konusunda yasal düzenlemeler

1982 Anayasası'nın kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığını koruma hakkını düzenleyen 17.maddesinin 1.fıkrasında: "Herkes yaşamı, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir" denildikten sonra 2.fıkrasında "Tıbbi sorumluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulması, rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz" açıklaması yapılmıştır.

Gene 1982 Anayasası'nın "Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması" başlıklı 56. maddesinde: "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığını içinde sürdürmesini sağlamak, insan ve maddede gücünde tasarruf ve verimini artırarak, işbirliğini geliştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler" denildikten sonra, 4.fıkrasında yer alan "Devlet, bu görevini kamu ve özel kesimlerdeki sağlık ve sosyal kurumlarından yararlanarak, onları denetleyerek yerine getiren" açıklamasıyla, 1961 Anayasası'ndaki "sosyal devlet" ilkesine aykırı ve 1982 Anayasası'na egemen olan anlayış açığı varlığını; bu anlayış çerçevesinde o günlerden bugünlere devletin sağlık hizmetleri getirilip kamu hastanelerinin geliştirilmesi savsaklanarak, özel hastanelik âdeta özendirilmiş, böylece sağlık ticareti alabildiğine yaygınlaştırılmıştır.

### Sağlık ve hekimlikte sorumluluk kavramı

- Hekim ve sağlık hizmeti veren özel ve tüzel kişilerin sorumluluklarında da karşılıklı yükümlülükler, hak ve borçlar söz konusu olabilir.
- Bunun için sağlık hizmetinden yararlanmak isteyen (hasta olsun olmasın) kişilerin hekime veya sağlık kurumuna başvurmaları, bilinçli olmaları durumunda başkası tarafından getirilmeleri; böylece aleni veya dolaylı tek yanlı bir ilişkinin kurulması gerekir.
- İlişkinin kuruluş türü nasıl olursa olsun, sorumluluğun doğması için aşağıdaki koşulların oluşması gerekir:
  - İlişki koşulu, Eylem, Zarar, Kusur, Nedensellik bağı,

## Hasta ile hekim/hastane ilişkisinin kurulma biçimleri

1. Doğrudan hekime başvurma
2. Hasta başvurmadan hekimin zorunlu tıbbi yardımında bulunması
3. Hastane aracılığıyla hekimle buluşma
  1. Özel sağlık kuruluşu > hasta kabul sözleşmesi
  2. Kamu hastanesi > kamu hizmetinden yararlanma

## Hekim ile hasta arasındaki ilişkinin hukuksal niteliği

- Değişik görüşler:
  1. Kendine özgü bir sözleşme (sui-generis) olduğu
  2. Hizmet sözleşmesi (Almanya)
  3. Vekalet sözleşmesi (İsviçre)
  4. Eser sözleşmesi (protez, estetik)
- Hekimin vekaletsiz iş görme durumunda kalması (görev dışında hastaya müdahale)
- Hekimin haksız eylemi (organ, doku ticareti)

## Hekimin yükümlülükleri

- Hekim bağımsız yada bir hastanede çalışsın hastaya karşı sorumlulukları yönünden bir fark yoktur.
- Hekimin işi hastalığı tanımlamak ve tedavi etmektir.
- Bu olanaksız ise hastalığı kontrol altına almak, hastanın yakınmalarını dindirmek veya en aza indirmektir.

## Hekimlerin sorumluluklarına yol açan başlıca yükümlülükleri

1. Hastalığı belirleme (Tanı-teşhis yükümlülüğü)
2. Tedavi yöntemini seçme ve uygulama yükümlülüğü
3. Hastayı ve yakınlarını aydınlatma ve onamlarını alma yükümlülüğü
4. Aydınlatmama ve yanılmama hükümlülüğü
5. Sır saklama yükümlülüğü
6. Kayıt tutma yükümlülüğü
7. Yüksek özen gösterme yükümlülüğü

## Örnekler

Hemşirenin hatalı iğne yapması sonucu küçük bir çocuğun kolu omuz hizasından kesilmiştir. (21.HD.11.11.1997, 6482-7327)

Hastanede göğüs hastalıkları uzmanı olan doktorun, göğüs ağrısı şikâyeti ile acil servise getirileni işiymiş musyene ve tedavi etmeyip diapaansere göndermesi sonucu, hasta işi yönde araç içinde ölmüştür. (4.HD.23.10.2005, 7161-12474)

Pitlik tanısıyla ameliyata alınan hastanın, ameliyat sırasında bağrsağındaki keşilmeye bağlı olarak gelişen peritonit sonucu ölümüne neden olmuştur. (10.HD.17.09.2002, 5311-6401)

Over kisti tanısıyla batin ameliyatı olan hastanın, karında 15 cm. çapında gazlı bez bulunulmuş, hasta iki yıl acılar içinde kıvrılmış, dolaylığı çeşitli hekimler ajnâlinin nedenini saptamada zorlanmışlar; en son bir operatör tarafından batri açılıp bakma önerisi üzerine ağruların nedeni anlaşılmuş ve gazlı bez bulunduğu yerden çıkarılarak hasta sağlığına kavuşturulmuştur. (13.HD. 28.11.2002, 11318-12909)

Üst solunum yolları rahatsızlığı nedeniyle hastaneye başvuran hastaya, doktorun yazdığı pronopen adli iğnenin görevli sağlık memuru tarafından kaçıdan yapılmasının hemen ardından bacağı uyuymaya başlamış; yapılan kontrol ve tedaviye rağmen iğne aralarında ayağık airârinin delinmesi nedeniyle hasta felç olmuş ve %28.2 oranında beden gücü kaybına uğramıştır. (13.HD.06.07.2006, 5518-11185) (BD.2007/2-840)

## Sorumluluğun nedenleri

1. Sorumluluğun ölçüsü
2. En hafif kusurdan tam sorumluluk

## Sorumluluğun ve kusurun saptanması

- Yargıtay Görüşleri
- Bilirkişi Raporlarının geçerliği
  - Adli Tıp Kurumu

## Hastanelerin sorumluluğu

- Hastaneler ile hasta ilişkisinin hukusal niteliği
- Özel hastane: Sözleşme, vekaletsiz iş görme, haksız eylem
- Kamu hastaneleri: Kamu görevlisi, kamu hukuku kurallarına bağlı

## Kaynaklar

- [http://www.tazminathukuku.com/dosyalar/072\\_hekimlerin-ve-hastanelerin-sorumlulugu.pdf](http://www.tazminathukuku.com/dosyalar/072_hekimlerin-ve-hastanelerin-sorumlulugu.pdf)